

DOK SLOVENSKO-HRVATSKI GRANIČNI SPOR TRAJE, BEZGRANIČNA GLUPOST NEKONTROLIRANO SE ŠIRI

Neprijatelji naših neprijatelja naši su prijatelji

Nedavno se u najpopularnijoj seriji Žepna knjiga pojavio »bestseler«, »šokantna knjiga o našim susjedima«. Naslov je Hrvati u svjetlu povijesne istine, a na naslovnici se ističe predgovor Zmage Jelinčića. On slovenskoj publici predstavlja staru velikosrpsku knjigu iz 1944. tajno tiskanu u Beogradu, autorov je pseudonim Psunjski, a čini se da je to stanoviti Veliša Raičević. Jelinčić u govori o »hrvatskoj lažljivosti« i vuče paralele između »hrvatskih podvala« u Kraljevini Jugoslaviji i danas. Gluposti tandema Jelinčić-Raičević ne bi bile problem da izdavač nije prilično ugledan. U istom su nizu knjiga objavljeni Marquez i Zweig, ali i Ana Politkovskaja...

piše nenad mišćević

Natezanja sa Slovenijom i dogovori s Rehnom razvlače se i dalje. Kako sve to vidi Unija? Kako ti naši lošesusjedski problemi izgledaju iz njezine perspektive? Nedavno sam imao prilike raspravljati o tim pitanjima s mladim talijanskim intelektualcima, asistentima i studentima uglednih evropskih studija u Sieni. Hrvatsko-slovenski spor im se, naravno, ne sviđa, a još manje im se sviđa nespremnost, ili čak nesposobnost EU da problem riješi. Najnaivniji se sugovornik tješio time da Hrvatsku ne blokira samo Slovenija, već i njezina vlastita nespremnost da brže rješava svoje probleme: samo četiri poglavlja od trideset i pet uspješno je uređeno. No on je imao i dobru i razumnu primjedbu: kad se već raspravlja i o

pograničnim selima, zašto se ne bi pitalo njihove stanovnike kuda žele. I konačno, zašto se na problematičnim područjima ne bi uvela zajednička uprava. Slažem se.

Drugi su se sjetili istog problema na koji je reagirao Sanader: kad jednom Hrvatska uđe u Uniju, neće li tada na isti način ucjenjivati susjede? Pa iako je Sanader obećao da neće, svima se čini da je slovensko ucjenjivanje vrlo, vrlo opasan presedan. Na primjer, osnovne mjere u svrhu zaštite sigurnosti i mira u Makedoniji često su kasnile zbog grčkih ucjena: vama Makedoncima je stalo da dobijete pomoć u rješavanju odnosa s albanskom manjinom, nama je stalo da se odreknete zastave. Pa ćemo vam malo blokirati pomoć. A odluke u »drugom stupu« Unije, području sigurnosti, donose se tako da svaka članica ima pravo veta. Što učiniti? Treba ukinuti pravo veta, kažu moji sugovornici. Jer ono dovodi do kaosa, budući da u nekim područjima, na primjer privredi, ne važi, na drugima, kao što je proširenje Unije, sigurnost i borba protiv kriminala, važi. Pa onda glavna tijela Unije ne mogu funkcionirati jednoobrazno, već moraju mijenjati način odlučivanja ovisno o temi i području. I uvjeravaju me da veto danas u Uniji ide većini na živce. Živi bili pa vidjeli.

zakon može, ali...

Najzanimljiviji mi je, međutim, bio općenitiji pogled mojih sugovornika. Njima se čini da je međunarodno pravo kojeg se drže sudovi UN-a na strani Hrvatske, ali... A to »ali« je vrlo značajno: ali EU je zajednica koja počiva na dogovaranju i kompromisu, a ne na strogom i »slijepom« pridržavanju zakona. Znači li to da za odnose unutar evropske »obitelji« to pravo ne važi? Ne baš sasvim, ali isto tako nije preporučljivo inzistirati na njemu. Bolje je da se svaka strana u sporu nečeg odrekne, da bi dobila nešto drugo. Ideja je zanimljiva u cjelini: ako su moji sugovornici doista dobro obučeni za način mišljenja Unijskog vodstva, ona pokazuje zašto Unija inzistira na razgovorima i dogovorima radije nego li da stvar preda sudu. Još gore, ona daje smisao slovenskom inzistiranju na izvanzakonskoj »pravičnosti«: ako strogo pridržavanje zakona nije u modi, »pravičnost« ima dobre šanse. Naravno, spontana hrvatska reakcija na to izbjegavanje međunarodnog prava je jasna: deset godina gnjavili ste nas do besvijesti s pridržavanjem slova zakona i to

ste zvali »vladavinom prava« kojoj se mi, Balkanci, tek trebamo naučiti. Sad kad se radi o vašoj članici, međunarodno pravo je na čekanju, a promiču se upravo »balkanski« dogovori ispod stola, trgovanje i besprincipijelnost. Gdje je sada »vladavina prava« o kojoj ste nas htjeli poučiti, i s kojom ste nam solili pamet?

No, spomenimo i drugu činjenicu o kojoj je pisao naš međunarodni pravnik **Davor Vidas**. Kad se radi o moru, Konvencija Ujedinjenih naroda o pomorskom pravu nije baš konzistentna, pa se svaka strana može pozivati na paragrafe koji joj idu u prilog. Članak broj petnaest je Gordijev čvor: njegov prvi paragraf govori u korist ZERP-a, ali drugi članak ide u prilog Sloveniji. Članak 70 govori u korist države koja je u »zemljopisnom minusu«, a članak 74 čak izričito spominje »pravičnost« kao dobar temelj za kompromise. Kako bi dogovaranje i kompromisi trebali izgledati? Moji sugovornici kritični su prema Sloveniji: slovensko odugovlačenje s popravljanjem ključnih cesta i gradnjom novih u smjeru Hrvatske, posebno Jadrana, nepošteno je prema Hrvatskoj. Slovenija pokušava u posljednjem trenutku zadobiti prednost i pritisnuti Hrvatsku. Stoga bi trebalo ići na razmjenu ustupaka: da Hrvatska dade nešto mora susjedi, da dobije od EU novčanu pomoć, a Sloveniju da se pritisne oko cesta. I konačno, dogovor Račan-Drnovšek svima izgleda vrlo privlačno. Možda je on ipak čarobna formula pomirenja.

Usput, jedno izlaganje koje sam čuo bilo je doista zanimljivo: uspoređivalo je Jugoslaviju s prilično nejedinstvenom Italijom u daljoj prošlosti: možda je samo igra slučaja da se prva raspala, a druga nije. Talijanski sjever i jug bili su kulturno različitiji no što su to neke od jugo-republika, a talijanski je »unitarizam« u Mussolinijevo doba bio mnogo žešći i okrutniji od našeg odnosno beogradskog.

šokantna knjiga o hrvatskim susjedima

I dok dobronamjerni intelektualci na sve tri strane, euro-unijskoj, hrvatskoj i slovenskoj, pokušavaju naći rješenje, zlonamjerni likuju. Desnica traži saveznike posvuda: neprijatelji naših neprijatelja naši su prijatelji. Čak su se i slovenski skinhedii prestali družiti s hrvatskima i feštaju samo sa srpskima. Nedavno se u najpopularnijoj seriji Žepna knjiga pojavilo izdanje najavljeno kao »bestseler« i kao »šokantna knjiga o našim susjedima«. Naslov je Hrvati u svjetlu povijesne istine, a na naslovnici se ističe predgovor Zmage Jelinčića. Tek kad prolistate knjigu shvatite o čemu je riječ: Jelinčić slovenskoj publici predstavlja staru velikosrpsku knjigu iz 1944. Ona je bila tajno tiskana u Beogradu, autorov je pseudonim Pšunjski, a čini se da je to stanoviti Veliša Raičević. Predstavljajući knjigu Jelinčić u predgovoru govori o »hrvatskoj lažljivosti« i vuče paralele između »hrvatskih podvala« u Kraljevini Jugoslaviji i danas. Govori o kontinuitetu »velikohrvatskih težnji« od Prvoga svjetskog rata, preko NDH, do Titove Jugoslavije. I nakon nje: »Ako pogledamo naš oslobodilački rat, ne možemo previdjeti činjenicu da su pri napadu na Sloveniju upravo hrvatske vlasti dopustile napad na našu tek rođenu državu iz svojeg područja i iz svojih kasarni«. Zaboravlja spomenuti da su napad provele velikosrpske snage čiju ideologiju sam slavi i propagira u predgovoru knjige. Što slovenski čitatelj može doznati iz Jelinčić-Raičevićeve priče? Da su Hrvati stoljećima služili Rimu kao oružje za napade na južno slavenstvo, i da je zbog Hrvata Balkan postao bure baruta. (To da su Slovenci također katolici, Jelinčić je, naravno, zaboravio). Najgori su srpski izdajice upravo pohrvaćeni Srbi, poput povjesničara Tadije Smičiklase. Hrvati već dva stoljeća prisvajaju srpski etnički prostor Krajine. Pritom je njihov jezik »neupotrebljiv i književno nezreo«; mi Srbi smo s Karadžićem naivno i nepromišljeno dali Hrvatima jezik na kojem nas danas progone! Jer »hrvatske su ruke do ramena umazane srpskom krvlju«. A sada, tijekom Drugog svjetskog rata, »u srpskom su narodu oživjeli viteštvo i demokracija«. Sigurno ne zahvaljujući Titu; jedini je uvjerljivi junak sigurno Draža. Nek' se Slovenci uče tko je vitez i demokrat.

Ovakve gluposti tandema Jelinčić-Raičević ne bi bile problem da izdavač nije prilično ugledan. U istom su nizu knjiga objavljeni Marquez i Zweig, ali i Ana Politkovskaja, te nekoliko izvrsnih knjiga afričkih autorica-aktivistkinja. Slovenski čitatelj je stoga do sada imao razloga vjerovati izdavaču i seriji, te će im vjerovati i s ovom knjigom. Previdjet će proturječja, antikataličanstvo koje se okomljuje na Hrvate, ali ne i na Slovence, Jelinčićevo zaboravljanje da je Sloveniju napao Beograd, i tako redom. A zapamtiti da su Hrvati povijesno i karakterno grabežljivi, skloni otimačini, lažljivi i opasni. I na kraju, mala utjeha. Zašto huškači poput Jelinčića moraju za slovenske čitatelje iskapati stare srpske optužbe protiv Hrvata i Hrvatske? Vjerojatno zato što nema mnogo materijala za nove: nemamo nikakvih tradicionalnih neriješenih računa sa Slovincima, ni oni s nama, a noviji i novi su minimalni. Nije bilo u prošlosti ni međusobnog ubijanja, ni masovnih pljački, ni golemih nepravdi među dva naroda; a u sadašnjosti se prije radi o priglupim susjedskim svađama oko malo veće njive i malo mora nego li o nekakvim načelnim i nepremostivim neslaganjima.